

MINUTENBLAD

DOSSIER No. OD 1551

en Wetenschappen
NAAM: Relaties BVD-Min. van Onderw., Kunsten

1. Aangelegd op 18 Oct. 1949 in opdracht van HACD.
ACD / PA : *gg*

DRUKKERIJ

Von Leunward

Von Anst
removes

NOTA

Aan: KA (Mr. Felderhof)
Van: P-HD

No.: 30

Op verzoek van H.KO heb ik in het kader van een 5-tal cursussen voor politie-ambtenaren een praatje gehouden over de praktische zijde van de beveiligingswerkzaamheden van de BVD.

Bij deze gelegenheden heb ik er de aandacht op gevestigd dat de BVD in het algemeen de beveiliging van de centrale overheid bevordert en niet die van de locale overheid. Daarbij werd hun aandacht erop gevestigd dat het wenselijk is dat de ID's t.a.v. hun eigen burgemeesters op het gebied van de beveiliging van documenten actief zijn. Deze opmerkingen gaven aanleiding tot het navolgende commentaar dat van verschillende zijden naar voren werd gebracht:

- a. Bij verschillende gemeenten blijkt de ID te zijn ingeschakeld bij de beveiliging van de Gemeente en de Gemeentediensten. Op talrijke plaatsen laat dit echter te wensen over omdat de burgemeesters of wel het belang ervan niet inzien, of wel de band tussen de burgemeester en de ID-chef te wensen overlaat. Gevraagd werd of van de zijde van de BVD de aandacht van de burgemeesters op de beveiliging van hun eigen geheimen niet zou kunnen worden gevestigd waarbij geadviseerd zou kunnen worden om terzake hun geschoolde ID-mensen te raadplegen. Deze suggestie lijkt mij redelijk en ik moge U dan ook verzoeken daaraan op de door U geschikt geachte wijze medewerking te willen doen verlenen.
- b. Van verschillende zijden werd beweerd dat de benoemingen van onderwijskrachten door de Gemeente niet zelden geschiedt zonder dat inlichtingen zijn ingewonnen omtrent de politieke antecedenten. Daaraan werden allerlei beschouwingen toegevoegd met betrekking tot de invloed die van onderwijzend personeel op hun omgeving uitgaat. Enkele gevallen werden genoemd waarin onderwijskrachten waren aangesteld die later communistisch gezind bleken te zijn. In dergelijke gevallen krijgt dikwijls de ID achteraf opdracht om materiaal te verzamelen, hetgeen slechts zelden tot een bruikbaar resultaat leidt. Verzocht werd ook in dit opzicht de aandacht van de burgemeesters meer op deze politieke kwesties te richten.

eschaat
berken van H.B.
in Lo op kaart
i denta

10/12
↑

10/12-52
dingen
H.B. 10/12-52

Met betrekking tot deze suggestie vraag ik mij af of er geen aanleiding bestaat om deze zaak in eerste aanlegheid met de Minister van O.K. en W. op te nemen. Naar mijn mening ligt deze kwestie, in tegenstelling tot de lste eigenlijk niet op het terrein van de afdeling D.

P-HD, 5 December 1952.

Althuis

op 22/11-52
inlevering
voor ABVD.
100-118

Min. O. K. en W.
GEHEIM.

In de loop van het jaar 1952 werden van een berichtgever, die goed geïntroduceerd is in journalistieke- en kunstenaarskringen, de volgende berichten ontvangen, welke van belang kunnen worden geacht voor het ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.

Januari 1952.

In zijn terugblik op het jaar 1951 gelooft berichtgever te kunnen concluderen, dat bij pers en artistiek-intellectuele kringen valt te zien: "een vermindering van het werkelijke communisme; een enorme toename van het neutralisme, en mede daardoor een hevig groeiend anti-amerikanisme, wat misschien nog gevaarlijker is dan openlijk communisme. Verder: een sterk gegroeide goodwill van Den Haag, vooral met het nieuwe Kabinet, en zeker op het gebied van OKW, en daardoor een minder voedzame bodem voor rancune-communisme. Doch daarnaast staan de papieren van het huidige Rusland in deze kringen bepaald aanzienlijk beter dan een jaar geleden; men vreest hen minder, beziet ze meer "cultureel". Dat de afkeer van de "politiek" met het aanhouden van de spanningen en het oplopen van de economische moeilijkheden enorm is toegenomen, lijkt me vast te staan".

Maart 1952.

"Op een deel van het door mij bestreken gebied van kunstenaars en intellectuelen begint nu weer de jaarlijkse voorjaarsonrust te werken, die teweeg wordt gebracht door de theaterwereld. In Maart immers lopen de meeste contracten van toneelspelers en opera-artisten in zoverre af, dat er in die maand beslist gaat worden over verlenging of verbreking vóór het nieuwe seizoen. De onrust, die daardoor meestal ontstaat, uit zich niet alleen achter de toneelschermen, maar ook in wijder verband in culturele kringen. Omdat tegenwoordig theater zozeer afhangt van regeringssubsidie. Zodoende is dit de tijd, waarin een verhoogd "gesprek" in culturele kringen aan de gang raakt, met de politiek als middelpunt. En in zoverre is dit ook de tijd, waarin de communistische propaganda weer vele punten pleegt te kunnen scoren. Meestal niet eens zozeer ten eigen voordele, als wel ter algemene ondermijning van de regeringspolitiek en ter verdachtmaking van alle andere partijen."

Na het betoog, dat de efficiëntie van elke communistische beweging in hoge mate afhankelijk is van de kwaliteit en de kwantiteit van het kader wordt erop gewezen, dat "dit kader in hoge mate pleegt voort te komen uit de kringen van kunstenaars en daarmee verbonden intellectuelen en uit de meest progressieve, maar tevens materieel armoedigste onderwijsmilieus, die meestal tamelijk bewonderend plegen op te zien naar die groot-steedse culturele kringen. Wil men het potentieel kader van de Communisten, en daarmee de gehele spankracht van de CPN zo nuttig mogelijk bestrijden, dan zal men er dus sterk op bedacht moeten zijn in die "onafhankelijke", "vrijdenkende" en "culturele" kringen, zoals die uiteraard bij instituten als Koepel en Kring sterk vertegenwoordigd zijn alsmede onder de journalisten, alle gevoelens van rancune tegen het heersend gezag zo veel mogelijk weg te nemen

De grote moeilijkheid is echter, dat juist deze groep, wegens haar kwantitatieve onbelangrijkheid, door de overheid zo vaak wordt "vergeten".

Men begrijpe mij goed. Ik acht het zeer volkomen terecht, dat zowel uit sociaal oogpunt als uit politiek (stemmen verwerven!) in de eerste plaats de belangen van de grote groepen van arbeiders en middenstanders worden behartigd. Maar ik meen dat dit niet hoeft uit te sluiten dat tegelijkertijd het kwantitatief onbelangrijke, maar uit lands-oogpunt zowel als in politiek opzicht kwalitatief zeer belangrijke "cultuurblok" te vriend wordt gehouden Een beetje meer instructie binnen alle partijen aan het lagere kader; een enkele "voorspreker" in elke fractie van parlement of grote gemeenteraad, die speciaal tot taak heeft alle kwesties die de gemoederen van onderwijswereld en bijlopende intellectuelen bezighouden, geregeld ter sprake te brengen; kortom, wat meer aandacht in politici's voor deze groep, zou de communisten van één van hun goedkope succesmogelijkheden afhelpen en tegelijkertijd de indruk bij bedoelde kringen wegnemen, dat zij zich als cultuurbevorderaars tot eigen bescherming het best in de armen van de CPN kunnen werpen. Want die indruk wordt inderdaad automatisch gevestigd en slechts met veel moeizamer en straffer anti-propaganda bestreden. In concreto: In het concertgebouw-orkest zouden niet zoveel communisten zitten; in het Amsterdams toneelgezelschap zouden niet de communisten de interne leiding van de spelers hebben; in de Federatie van Kunstenaars zouden niet telkens communisten in het Bestuur en de andere colleges worden gekozen, indien niet het fabeltje bestond dat zij de enigen zijn die wat kunnen bereiken! Het is volgens rapporteur, geen toeval, maar het resultaat van gebrekkig politiek inzicht bij de overheidscolleges, dat in de kring der toneelspelers weer figuren als Marie Hamel en Benno Groenier met nieuwe plannen voor de dag komen en dat die namens de verenigde toneelspelers grote druk uitoefenen in het coördinatiebureau. Zij kunnen het fabeltje nieuw leven inblazen dat de communisten het er dan toch voor de zoveelste keer maar weer doorgeknokt hebben. Geen wonder, dat juist onder de jongste garde van schilders, letterkundigen en onderwijzers in Amsterdam zoveel half-marxisten zijn, die maar een klein duwtje (en de stemgerechtigde leeftijd) nodig hebben om stiekeme verkenners te worden. De hele schildersbent rondom het Stedelijk Museum is in hoofdzaak marxistisch, omdat Sandberg communist is "en daardoor zoveel voor de kunst bereikt" (deze opmerking vernam ik letterlijk uit de mond van een bekend "experimenteel" schilder uit de hoofdstad.) Dat Marxisme is bij al die experimentele kunstenaars voor een groot deel pose en kan met een klein duwtje worden verholpen.

Het is niet belangrijk, dat deze lieden communistje spelen, maar zij helpen de mythe in stand houden, dat het de kunstenaars siert communist te zijn, welke mythe juist in de provincie zo vele half-intellectuelen, semi-kunstenaars en de aanhang van snobs met het marxisme doet coquetteren.

Geen wonder, dat Prof de Quaay indertijd zijn geruchtmakende opmerking plaatste, dat alle kunst boven de Moerdijk marxistisch getint is. Dat had hij, gelet op de daardoor ontstane beroering en bijbehorende politieke reacties, niet die kunst moeten verwijten, maar de partijbesturen van de niet-communistische

partijen.

Als er snelle instructies zouden komen, kunnen nu en in de komende maand April de culturele activiteiten handiger worden opgevangen met minder aanknopingspunten voor communistische propaganda".

Juli 1952,

Bij een beschouwing van de verkiezingen welke onlangs plaats hadden tekent berichtgever aan, dat "de KVP zeker een aanzienlijk aantal stemmen uit culturele kringen had kunnen behouden, indien niet juist op het einde van het regerings-seizoen de houding van O.K.& W. veelal talmend of zelfs verkeerdt was geweest op het gebied van kunst en cultuur. Zoals de P.v.d.A. op de valreep een aanzienlijk aantal stemmen zal hebben behouden en gewonnen met de werkloosheidsverzekering en met de omzetbelasting, zo had O.K.& W. voor de KVP veel kunnen doen met op de valreep ontwikkelde initiatieven op cultureel gebied, gelijk men het wel op onderwijsgebied heeft geprobeerd.

Dat de heer VROOM bij culturele kringen letterlijk overal het toonbeeld van impopulariteit is, werd reeds eerder gemeld. Dat juist vóór de verkiezingen zijn bemoeiingen met het Nationaal Ballet, met de Ned. Opera, met het Concertgebouworkest, en met de beruchte kwestie van Kunst en Bedrijf zich weer in zulke cultureel-hachelijke richtingen bewogen, en dat hij daardoor zowel onder de kunstenaars en hun aanhang, als onder de cultureel ietwat geïnteresseerde kopstukken uit het bedrijfsleven (met name de geldschietters van het Prins Bernhardfonds) weer enorme weerstanden opwekte, zal de KVP in dit milieu een behoorlijk aantal stemmen hebben gekost. (...Als de stoel van O.K.& W. in handen van de KVP blijft, zal de te benoemen minister er a priori een grote goodwill in culturele kring voor kunnen scheppen, indien hij figuren als Dr VROOM een minder naar buiten tredende werking zou geven. Dit als terzijde, maar wel-gefundeerd oordeel van iemand, die al vier jaar lang telkens merkt, dat de weerstanden tegen Den Haag in culturele kringen in hoofdzaak zijn: weerstanden tegen O.K.& W., en daarbij minder tegen de minister, en laatstelijk nog minder tegen Staatssecretaris CALS, dan tegen - met name - de heer VROOM. Het is mij trouwens bekend dat in de kringen van kunstredacties te Amsterdam, Den Haag en Rotterdam onderling contact wordt gezocht om na afloop van het seizoen, deze zomer dus, min of meer collectief een actie te beginnen met geen ander doel dan "de Nederlandse Cultuur-bemoeiing te zuiveren van figuren als Dr VROOM, baron VAN KEKEGEM en enkele mindere goden". Dit temeer, daar men het mogelijk acht dat CALS als minister benoemd zou worden of althans als Staatssecretaris zou terugkeren, en in perskringen hardnekkig het gerucht de ronde doet dat CALS niets liever zou willen dan van VROOM verlost te zijn. Of dit gerucht waarheid bevat, kan ik uiteraard niet beoordelen; dat het echter in de journalistieke wereld als een vaststaand feit wordt aangenomen, is zeker.)"

Volgno.
28-11-49
ACD 44261

gemaakt door H. D. van H. B. 10/11/49

Verslag van bezoek aan de Minister van Onderwijs, Wetenschappen, Prof. Dr. F. J. Th. Rutten, op 15 November 1949.

---ooOoo---

Prof. Rutten bleek volkomen op de hoogte te zijn van het vraagstuk dat ik met hem wilde behandelen, nl. de invloed van het communisme op de aan zijn zorg toevertrouwde onderdelen van het Departement.

Hij bleek alle stukken, die wij in de loop der tijden naar Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen hebben gezonden, te hebben gelezen en had over de vraagstukken een bijzonder gezond en bezonnen oordeel.

Onderwijs.

Met hem behandeld werd het vraagstuk van de communistische invloed op het onderwijs, waarbij de Minister de invloed van het communisme op het lager onderwijs, dus de onderwijzers, het minst belangrijk achtte, omdat dezen niet in staat zouden zijn de kinderen op zeer jeugdige leeftijd blijvend ten nadele te beïnvloeden. De kwestie van het Middellbaar Onderwijs daarentegen achtte hij van het allergrootste belang. Juist op die leeftijd kan onherstelbare schade aangebracht worden en de Minister vroeg mij dan ook nadrukkelijk onze belangstelling in de eerste plaats te richten op Communistische leraren, in het bijzonder bij de Hogere Burgerscholen aangezien zijn ervaring was, dat communistische leraren op Gymnasia veel minder voorkwamen.

De invloed van het communisme op het Hoger Onderwijs onderschatte de Minister niet, doch hij meende dat, behalve in Amsterdam, dit vraagstuk geen grote omvang had aangenomen.

V.W.O.

Van de activiteit van het Verbond van Wetenschappelijke Onderzoekers was hij geheel op de hoogte en had van zijn kant gezorgd, dat elke invloed van dit Verbond op de gang van zaken, voorzover de Regering althans daarmee te maken had, werd voorkomen.

Kunstenaars.

Ik deelde mede vernomen te hebben, dat binnen afzienbare tijd vanwege het Departement tentoonstellingen zouden worden georganiseerd van moderne schilderstukken in de cantines van diverse grote bedrijven en voegde daaraan toe, dat ik vreesde, dat, wanneer de aan deze tentoonstellingen noodzakelijk verbonden uitleg zou worden gegeven door communistisch georiënteerde kunstenaars, deze lezingen voor propaganda in verkeerde zin zouden worden misbruikt.

De Minister deelde mede, dat hem dit gevaar bekend was en hij dientengevolge uitgebreide maatregelen had getroffen de uitvoering hiervan geheel te leggen in handen van volkomen betrouwbare personen. Hij zou uiteraard niet kunnen verhinderen, dat een eventueel communistische werkgever schilderijen van communistische schilders zou laten uitleggen door communistische schilders, doch dit zou dan een geheel particuliere aangelegenheid zijn.

Verenigingen

Ook over de Verenigingen Nederland-U.S.S.R. en Nederland Polen heb ik de Minister ingelicht en heb vervolgens met hem de kwestie van de film behandeld.

Film

De Minister wees op de grote invloed in dit verband van de Nederlandse Bioscoopbond, die, naar hij mededeelde, bestond uit volkomen betrouwbare lieden, zodat hun medewerking verzekerd was voor het weren van propagandistische films, voorzover deze al door de Filmkeuringscommissie zouden worden toegelaten.

Voorts deelde de Minister mede, dat Binnenlandse Zaken een wetsontwerp had, dat binnenkort ingediend zou worden, om paal en perk te stellen aan het euvel van de vertoning van Russische films voor zg. besloten gezelschappen.

Beïnvloeding
jeugd buiten
de school.

Ik heb in het bijzonder de aandacht gevestigd op de communistische beïnvloeding van de jeugd buiten de school, A.N.J.V., D.P.S.J., Pericles, enz. De Minister meende, dat dit zo'n vaart niet zou lopen, doch hij was wel zeer bezorgd over het vervolgens door mij aangesneden vraagstuk van de kampeercentra en jeugdherbergen. Hij verzocht mij met nadruk al onze aandacht hieraan te wijden.

Uitzending
jeugd naar
landen achter
het "IJzeren
Gordijn".

Tenslotte werd door mij ook nog de aandacht gevestigd op het steeds toenemende euvel van het uitzenden van jonge Nederlanders naar landen achter het "IJzeren Gordijn" voor het volgen van cursussen en het deelnemen aan besprekingen. Met mij vreesde de Minister, dat deze jongelieden vergiftigd terug zouden keren en een slechte invloed op hun omgeving hier te lande zouden uitoefenen.

Contact met
O.K. en W.

De Minister stond mij toe om rechtstreeks besprekingen met de hoofden van de verschillende afdelingen te voeren over het communisme en wel met :

Mr. Woltjer inzake het Hoger Onderwijs en de wetenschappen;
de Heer Van Andel (en vanaf 1-1-'50 Mr. Drewes) over het Middelbaar Onderwijs;

Dr. Wesselings inzake het Lager Onderwijs;

Dr. Vroom over de Kunst; *PD 17469*

terwijl algemene vraagstukken, zoals Nederland-U.S.S.R. met de Heer Schölvink behandeld dienen te worden. Tenslotte werd ik voor het vraagstuk van de beïnvloeding van de jeugd buitende school verwezen naar de Heer Oosterlee.

De naam van Mr. Reinink is gedurende het gehele onderhoud niet genoemd.

Resumé

Wij zullen dus, ingevolge dit overleg met de Minister, naast de werkzaamheden, die wij reeds verrichtten, in de allereerste plaats onze aandacht dienen te vestigen op die leraren aan Middelbare Scholen, voornamelijk Hogere Burgerscholen, die communist zijn teneinde na te gaan welke invloed deze personen op de school uitoefenen, terwijl wij vervolgens met de Heer Oosterlee het vraagstuk van de jeugdherbergen en kampeercentra moeten bespreken.

Het was verkwikkend om te bemerken hoezeer deze Minister de samenwerking met ons op prijs stelde en hoe voortreffelijk hij op de hoogte was van de vraagstukken, die ik met hem besprak.

H BVD.

Ret op 12 en 13 November 1949 in het Minerva-paviljoen te handen congres "Onderwijs en Vrede" wordt belijfd op is een ~~aan~~ gevolg van communistisch initiatief. (O.P.S.f.)

O.K. en W. werd door ons versake ingelicht met desbetreffende stukken van zeer vertrouwelijke aard.

De O.P.S.f. heeft ~~ook~~ steeds alle moeite gedaan de zaak zodanig te camoufleren, dat ~~aan een commun.~~ ~~istische opzet~~ door argelose buitenstaanders, niets aan een commun. opzet zou kunnen worden gedacht. Uiteraard ondervindt zij hierbij de nodige steun van de C.P.W. en haar mantelorganisaties, benevens van de extremistische pers.

P.M. Actie dienaangaande van K. Vonink. (Schriftelijke waarschuwing aan adheziebedrivers, die lid zijn van de P.v.d.A.)

Adhiesiebedrivers dat uit onderwijskringen
Opmerking: Adhiesiebedrivers dat uit onderwijskringen
het Handboek afgevoerd.

CONCLUSIE
DE
DE
DE
DE
DE

11511
11111
11111
11111

101
N O T A

voor: H.-BVD
van : D.III

Bureau D. K. W.

In verband met het verzoek om gegevens voor het te voeren gesprek met de Minister van O.K.en W. moet ik U tot mijn spijt berichten, dat op korte termijn geen overzichten beschikbaar zijn.

Met betrekking tot het V.W.O. was de Niet (afdeling C) tot voor kort de aangewezen case officer. Het heeft hem echter aan tijd ontbroken om van de activiteiten van het V.W.O. een samenvatting te maken, alhoewel dit de bedoeling was.

HC heeft deze werkzaamheden thans overgedragen aan Mejuffrouw Remt, doch het zal vermoedelijk nog wel enige weken duren voordat zij een overzicht klaar kan hebben.

Met betrekking tot T.N.O. is in onze Dienst (behalve voor zover het de R.V.O. betreft) nagenoeg niets bekend. Destijds is alleen aandacht besteed aan de personen Kruyt en Dresden.

Het algemeen onderzoek ten aanzien van het natuurwetenschappelijk werk aan de Universiteiten bevindt zich in handen van de groep Hofstraat (in samenwerking met Hogendoorn). Hier is in het geheel geen sprake van systematische bewerking. Hofstraat en zijn mensen zijn voortdurend bezig hun relaties in universitaire kringen uit te breiden, ten einde daardoor hun onderzoeken beter te kunnen verrichten. Daarbij stuiten zij van tijd tot tijd op voor ons interessante gebeurtenissen, doch deze zijn allen incidenteel behandeld en een samenvatting ontbreekt. Een dergelijke samenvatting kan alleen worden verkregen ^{door} met samenwerking van alle betrokkenen.

D.III, 9 November 1949

O/1551

8 Nov. 49

ACD / 73210

ACD.

Op 3 October 1949 ontving H/BVD een privé-schrijven van een zijner relaties op het Ministerie van Onderwijs-Kunsten en Wetenschappen, t.w. Mej.Gischler, met verzoek om een onderhoud.

Dit onderhoud is later nogmaals mondeling aangevraagd bij een bezoek van de Heer Noppen aan O.K.en W., in verband met het feit, dat dit Ministerie meent op den duur maatregelen te moeten treffen tegen extremistische invloeden in de kunstenaarswereld en thans wil weten in hoeverre de BVD hierbij hulp kan verlenen door het verstrekken van inlichtingen.

Het betreffende onderhoud met H BVD zal op 8 November a.s. plaats vinden.

KA, 6-11-49.

Dein Gey ad. 4 van Jansons
Hr. Wappers bij het Fischer
gemeent.

Mrs. Fischer wil te paus
speken over het feit dat kommande
- bij het volk bij scheim -

bestuursregelen worden getroffen
degen kommande naar de D.K.G.

Hr. Paas wil ook in haer
zij aandachtig op onze hulp
kunnen rekenen.

Zij is bereid 's avonds bij
in de kornen kantoor in de
Parastrade overloof.

Paas volgende week, laatste
vrijdag 16 November.

Wat is de afspraak met

WETENSCHAPPEN

WOORD OP SCHRIJVEN VAN

10.1949.

ren je bood-
n zeer urgent
ad zou willen
gres van de Fe-
ik Dinsdag, of
spreken?
oy je thuis te
dat hetgeen

besproken wordt niet verder komt.

Ik trachtte je vanavond enige malen
op te bellen, doch zonder succes. Bel my
morgen tussen 10.30-12.30 even op, tel.
183130; toestel 70. Ik zit alleen op myn
kamer en ben eventueel ook 's middags na
3.30 te bereiken. Te voren heb ik bespre-
kingen. 's Avonds kun je my onder het num-
mer 113593 bereiken, p/a familie Eckhart,
Burnierstraat 36, Haag.

MINISTERIE VAN ONDERWIJS, KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN

No.	AFD.	ONDERWERP	Tp.	Coll.	ANTWOORD OP SCHRIJVEN VAN
-----	------	-----------	-----	-------	---------------------------

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en afdeling van dit schrijven te vermelden.

~~Hier antwoord schrijven. Het antwoord moet het Departement van Volksverlichting, Kunst en Onderwijs worden toegezonden.~~

's-GRAVENHAGE,
PRINSESSEGRACHT 21
TELEFOON 180130

3.10.1949.

brdg 7 Nov. 1949

Beste Lou,

Carel bracht my gisteren je boodschap, over. Er is echter een zeer urgent geval waarover ik je dringend zou willen spreken liefst vóór het congres van de Federatie op 6, 7 en 8 Oct. Zou ik Dinsdag, of Woensdagavond je even kunnen spreken? Met genoegen ben ik bereid by je thuis te komen. Je kunt er van opaan, dat hetgeen besproken wordt niet verder komt.

Ik trachtte je vanavond enige malen op te bellen, doch zonder succes. Bel my morgen tussen 10.30 - 12.30 even op, tel. 183130, toestel 70. Ik zit alleen op myn kamer en ben eventueel ook 's middags na 3.30 te bereiken. Te voren heb ik besprekingen. 's Avonds kun je my onder het nummer 113593 bereiken, p/a familie Eckhart, Burnierstraat 36, Haag.

MINISTERIE VAN ONDERWIJS, KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN

No. AFD. ONDERWERP. T. Coll. ANTWOORD OP SCHRIJVEN VAN

By voorbaat dank voor je hulp.

Met hartelyke groeten,

Tia. Cuvelier

Beste Lou,

Haag,
erdam
erdam
erdam
erdam
erdam
erdam
rich

sum

*Dein G. A. van Noppes
heer bij Fischer*

WETENSCHAPPEN
OP SCHRIJVEN VAN

MINISTERIE VAN ONDERWIJS, KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN

No.	AFD.	ONDERWERP	Tp.	Coll.	ANTWOORD OP SCHRIJVEN VAN

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en afdeling van dit schrijven te vermelden.

's-GRAVENHAGE,
PRINSESSEGRACHT 21
TELEFOON 183130

30.8.1949.
tel. 183130, toestel 70.

H.D.

Beste Heer Einthoven,

Mag ik als zuster van Carel en Gerda Gischler weer net als vroeger beste Lou zeggen, anders vergis ik my toch, want door myn eigen familie hoor ik nooit anders over u spreken dan by de voornaam.

Een paar maal trachtte ik vandaag je huis op te bellen, omdat het bureau-telefoonnummer geheim blykt te zyn, maar ook op de Schouwlaan kreeg ik geen gehoor.

Ik zou je namelyk graag even spreken naar aanleiding van een verzoek van Dr. Wroom, Chef der Afd. Kunsten aan dit Ministerie, onder wie ik sedert 1 Mei 1948 werk-

ZEd. wilde inlichtingen hebben over de politieke gezindheid (communistiche)

*Accusie: besty van het ministerie met de Noppes
op 22.9.49 naar aed. van PA. afdeling.
WA. 219.43*

MINISTERIE VAN ONDERWIJS, KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN

van de volgende kunstenaars:

J. Bruyn, Voorzitter v/d Beroepsvereniging	
van Beeldende Kunstenaars, woont te den Haag,	
J. Seelen, vice-voorzitter, " " Rotterdam	
J. Kaas, secretaris	Amsterdam
H. Richters, penningmeester	Amsterdam
Ger Gerrits	Amsterdam
J. W. Havermans	Amsterdam
J. L. ter Veer	Amsterdam
J. Hul	Maastricht
Titus Leeser	Ommen
Mevrouw Fri Heil	Arnhem
M. Brandenburg	Hilversum

Deze mensen vormen het nieuwe bestuur van bovengenoemde vereniging; daar de meesten nogal rode sympathieën hebben en politieke actie vry fel onder de kunstenaars gevoerd wordt, zyn we gaarne tydig ingelicht om te weten wat voor vis men in de kuip heeft.

Wanneer en waar schikt het je my hierover enige inlichtingen te verstrekken. Op 2 en op 5 Sept. ben ik uit de stad, en vanaf 9 Sept. met vacantie in het buitenland.

Liefst dus vóór die tyd.

Met myn beste groeten,

Tia Cyrella

Bureau Beeldende Kunsten,
Prinsessegracht 21, Haag.

Volgno.
17.10.49
AOD

Notitie van KA. (bestemd voor PA-archief)

Hierbij het verslag van een onderhoud, hetwelk plaats vond naar aanleiding van een schriftelijk verzoek van een relatie van H BVD op het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, om ingelicht te worden over de politieke gezindheid van de volgende kunstenaars, die het nieuwe bestuur vormen van de Beroepsvereniging van Beeldende Kunstenaars.:

J. Bruyn,	Voorzitter,	te Den Haag.
J. Seelen,	Vice-voorzitter	te Rotterdam
J. Kaas,	Secretaris	te Amsterdam
H. Richters,	Penningmeester	te Amsterdam
Ger Gerrits,		te Amsterdam
J.W.Havermans		te Amsterdam
J.L. ter Veer		te Amsterdam
J. Hul		te Maastricht
Titus Leeser		te Ommen
Mevrouw Fri Heil		te Arnhem
M. Brandenburg		te Hilversum.

KA, 22-9-49.

penning (57all)
DN 17/10

Nota aan H.B.V.D.
Via H.B.
Van B.IIIe

Volgno.
17.10.49
ACD / 71 827

(K) Verslag van een onderhoud met Dr. N.R.A. Vroom, chef van de afdeling Kunst, van het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, in diens bureau aan de Prinsessegracht no. 21, ahier op 6 September 1949.

De aanleiding hiertoe was gelegen in het feit, dat Dr. N.R.A. Vroom ingelicht wenste te worden omtrent de politieke oriëntatie en activiteit van de bestuursleden van de Beroepsvereniging van Beeldende Kunstenaars (B.B.K.), aangesloten bij de Nederlandse Federatie van Beroepsverenigingen van Kunstenaars (z.g. "Federatie Donkersloot").

(K) Aan het ministerie meldde ondergetekende zich bij de secretaresse van Dr. Vroom, Mej. Gischler, overeenkomstig de hem verstrekte opdracht. Mej. Gischler deelde mede, dat Dr. Vroom wachtende was, waarop aanstonds in diens werkkamer het gesprek, in het bijzijn van de secretaresse aanving.

Dr. Vroom leidde het gesprek in met de opmerking, dat hij behalve een antwoord op de oorspronkelijk gestelde vragen, gaarne een oordeel wenste te vernemen niet alleen over de Federatie Donkersloot in het algemeen, doch ook over de prominente figuren in deze organisatie. Hem waren feiten en omstandigheden bekend welke de federatie Donkersloot als communistisch georiënteerd zouden kunnen bestempelen en anderzijds op materialistisch gebied zich minder juist zou gedragen en zich o.a. aan broodroof zou schuldig maken.

- I Antwoord werd gegeven op vragen betreffende politieke antecedenten van een zeer groot aantal kunstenaars op alle gebied. Met de nodige restricties werden de inlichtingen verstrekt. De antwoorden waren geheel overeenkomstig zijn eigen gedachtegang. Dr. Vroom verzekerde zulks meermalen en was enthousiast de bevestiging van zijn eigen beoordeling te vernemen.
- II Betreffende de Federatie werd geantwoord, dat het geven van een gefundeerd oordeel (nog) niet mogelijk was, aangezien het te dier zake ingesteld onderzoek nog niet was voltooid.
- III De vraag hoe dan wel de persoonlijke gedachte van

- ondergetekende -

ondergetekende was, werd in dezelfde geest beantwoord.

IV Dr. Vroom stelde vast, dat het hier een uiterst ingewikkelde kwestie betreft. Hij was kennelijk ingenomen met het feit, dat de dienst - louter door het constateren van de aanwezigheid van communisten in de Federatie-Donkersloot - deze vooralsnog niet zonder meer als communistische mantelorganisatie beschouwt.

V Dr. Vroom, die zich belijdend Rooms Katholiek noemde, gaf te kennen dat de tegenstandster van de Federatie Donkersloot, nl. de Federatie van Beeldende Kunstenaars ook minder goede figuren herbergde. Hij droeg - naar hij dacht - geen kennis van de z.g. anonieme brochure. Wel wist hij, dat het geschrift een onderwerp van bespreking was geweest in de Ministerraad.

VI Het oordeel van Dr. Vroom over de weigering van expositieruimte door Jhr. Sandberg in het Gemeentelijk Museum te Amsterdam luidde mild. Dr. Vroom is van mening dat moderne kunst de kunst van de toekomst is, in deze is hij het met Jhr. Sandberg eens en deswege dient aan de bringers van deze kunst een zekere voorrang te worden verleend. Aangezien nu onder de leden van de Federatie van Beeldende Kunstenaars weinig "modernisten" worden gevonden, is het begrijpelijk, - de instelling van Sandberg in aanmerking genomen - dat leden van de Federatie Donkersloot van deze gelegenheid gebruik maken.

VII Jhr. Sandberg werd door Dr. Vroom gequalificeerd als een volkomen ondeskundige "decoratieve hekkespringer". Tijdens een borreluur verweet Dr. Vroom hem dat hij lid van "een Internationale" was, zonder nochtans nader aan te duiden, welke organisatie hij hiermede bedoelde. Jhr. Sandberg antwoordde dat hij geen homoseksueel was. Toen hem gezegd werd, dat dit niet bedoeld werd, verklaarde hij wel communist te zijn doch geen Stalinist.

VIII Betreffende de vraag van rapporteur in hoeverre de Federatie-Donkersloot een monopolistische positie in de Nederlandse Kunstenaarswereld inneemt en mogelijk daardoor op slinkse wijze o.a. door verlening van opdrachten, verschaffing van faciliteiten of bij de samenstelling van jury's inzake prijsvragen, haar leden boven die van niet aangesloten organisaties bevoordeelt, antwoordde Dr. Vroom:

*was bevestigd
bureaus werden de
vrije confederatie
bedaan? Dit zij
in hoop functionarissen*

*uitgebracht
viii
DD 4621*

Dat hij er sinds drie jaar angstvallig voor waakte, dat de Federatie een monopolistische positie inneemt. Hij moest hiervoor muren doorbreken. Vooral de laatste tijd is het gelukt om verandering in commissie- en juryleden aan te brengen. Bijtijds heeft hij weten te verhinderen, dat de Federatie een door de Regering genomen initiatief tot aankoop van schilderijen door middel van bevroren saldi in het buitenland, overnam. Dit alles heeft betrekking op bemoeienissen van Rijkswegen. De Federatie krijgt geen rijkssubsidie. Wat buiten de rijksbemoeienissen ligt, hierover kan niet geoordeeld worden.

IX

Vraag van rapporteur: "Is U van mening dat nu het congres 1949 van de Federatie Donkersloot wordt geopend door de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, de schijn wordt gewekt alsof de Federatie Donkersloot slechts de enige door de Regering erkende kunstenaars federatie is, waardoor de mogelijkheid bestaat dat de andere organisaties zich verongelikt voelen en anderzijds het monopolistisch karakter - voor zover aanwezig - versterkt."

Dr. Vroom: "U weet even goed als ik, wie daar achter zitten".

Onderget.: "Ik heb hierover slechts een zeer persoonlijke mening, welke ik niet kan uitspreken".

Dr. Vroom: "Ik verklap toch geen geheim als ik zeg dat Mr. Reinink en de oud-minister Prof. van der Leeuw de minister geadviseerd hebben".

Onderget.: "Welke motieven hebben deze heren hiertoe geleid?"

Dr. Vroom: "Dat weet ik niet, maar beiden zijn hoogst en hoogst onbetrouwbaar".

Resumé.

Dr. Vroom was kennelijk verheugd te vernemen dat de Federatie Donkersloot, alsmede de andere kunstenaarsorganisaties door de dienst werden geobserveerd. Hij verzocht de dank aan H.B.V.D. over te brengen, het op hoge prijs te stellen geregeld contact te dier zake met een vertegenwoordiger van de dienst te hebben en gaarne eventuele rapporten te zullen ontvangen, welke aan hem persoonlijk dienden te worden toegezonden. Hij zegde wederkerig alle medewerking toe. Zijnerzijds zal een volledige ledenlijst van de Federatie Donkersloot worden opgevraagd en aan H.B.V.D. worden toegezonden.

's-Gravenhage, 7.9.1949.